

KRÓNIKA

BARTONIEK EMMA

1894—1957

Életét egy könyvtárban élte le csaknem végig; sorsa úgy akarta, hogy katedrára ne lépjen és mégis tanított. Sokunk emlékezetében fog élni, ahogyan napi és nagy munkája közben megismertük: örökös jövés-menésben íróasztala és a Széchényi Könyvtár „Apponyi-folyosójának” segédkönyvei között. A kutatómunka izgalmas mozgalmasságában is mindig volt ideje arra, hogy sok irányba nyílt érdeklődésének, hámulatos memóriájában elraktározott eredményeit közölje féltveőrzött kódexcinek tudós kutatóival és a tanulmánygás frissességével induló fiatalokkal egyaránt. Így is tanított ő. De tanított munkájának ingathatatlan céltudatosságával, aszkétikusan kemény kitarásával, amiben sokak fölé emelkedett. Tanított műveivel. Irodalmi hagyatéka nem csekély és nem is jelentéktelen — bár eredményein a mi módszereink már túlzettek. Írt „A koronázási eskü fejlődéséről 1526-ig”, „Az Árpádok trónöröklési jogá”-ról. „A magyar királyavatáshoz”, a „Corona és Regnum”, „A királyi hatalom eredete”, „A magyar királyválasztási jog a középkorban” elvezették ahhoz a művéhez, mely e részletkutatások eredményeit összefoglalja és bizonyos összefüggésben szemlélteti: „A magyar királykoronázások története.” (Budapest, 1939). Írt az Árpád-kor szociális problémáiról, az őrizetere bízott Admonti-kódexből kiadta legrégebb törvényszövegeinket, szorgalmas munkatársa volt a Scriptorisnek és történeti bibliográfiáját sokáig haszonnal vették kézbe a történeti kutatásba beavatandók. Tanított végezetül és nem utolsósorban azzal a nagy művével, melyben feltárta reá bízott hatalmas értékeit azoknak a századoknak, melyeknek dolgai élete minden napján foglalkoztatták.

Ez az a munka, mely életén, mai értékelésünk szerint is, messze túlemelkedik, ez munkás élete tanításának legtávolabbra ható, generációk életén túljutó szava. A *Codices latini medii aevi Bibliothecae Musei Nationalis Hungarici* minden kutatónak itthon és külföldön nélkülözhetetlen és pontos műszere. Az marad mindazok számára, kik a középkor hagyatékának egykor Bartoniek Emmára bízott darabjával meg akarnak ismerkedni. Egyes részleteit bizonyos kérdések alaposabb ismeretével, időjárással gyarapodó tudásunkkal talán korrigálhatjuk, de e nagy mű egészében több gondnal, lelki ismeretességgel meg nem alkotható, mint ahogyan ő azt a tudós világ kezébe adta. Halálával történettudományunk egy értékes kutatóval lett szegényebb. De művei és egyéniségének emléke meg fogják nevét őrizni.

MEZEY LÁSZLÓ